

Pracovná skupina pre potraviny, 9. mája 2022

Zhrnutie správy zo zasadnutia:

Predseda Annette Toftová (DK).

Aktualizované informácie a výmena názorov na úvodné posúdenie dopadov pre legislatívny rámec pre udržateľné potravinové systémy a pozícia C-C

Sekretariát prezentoval aktualizované informácie k pripravovanému legislatívnemu rámcu pre udržateľný potravinový systém (FSFS), ktorý avizovala Komisia v rámci stratégie F2F. Jeho cieľom je podporiť prechod k udržateľným potravinovým systémom. Komisia už zverejnila plán spolu s počiatočným posúdením dopadov, ku ktorému sekretariát zaslal svoje stanovisko. Teraz je vyhlásená 12-týždňová konzultácia, prístupná do 21. 7. 2022. Legislatívny návrh by mal byť zverejnený na konci roka 2023. Komisia vo svojom počiatočnom posúdení dopadov zvažuje 4 možnosti:

- zachovať súčasný prístup
- dobrovoľný prístup
- právny rámec na úrovni EÚ, ale len posilnené súčasné predpisy
- nový komplexný legislatívny rámec udržateľnosti potravinového systému, ktorý bude slúžiť ako základ pri posudzovaní prvkov udržateľnosti iných právnych predpisov EÚ

Podľa sekretariátu je potvrdené, že Komisia preferuje poslednú možnosť. FSFS bude zahŕňať všeobecné ciele, definície a princípy potravinového systému, udržateľnej stravy, atď.

DG SANTE navrhuje všeobecné minimálne požiadavky, pre ktoré zvažuje rôzne možnosti:

- možnosť 0: zachovať súčasnú situáciu
- možnosť 1: minimálne požiadavky na princípe dobrovoľnosti
- možnosť 2: zodpovednosť prevádzkovateľov, išlo by o náležitú starostlivosť (due diligence)
- možnosť 3: implementácia zásady „neškodiť“ s povinnými požiadavkami na udržateľnosť (zvažuje 2 podvarianty: uplatňovanie len na produkty z EÚ alebo aj na dovážané)
- možnosť 4: kombinácia možností 2 a 3

Podľa sekretariátu sa pravdepodobne zmenil prístup Komisie k analýze udržateľnosti a to tak, že by sa už nezameriavala na udržateľnosť všetkých potravinárskych výrobkov, ale na zásadu, že pred navrhnutím alebo prijatím legislatívy by mala byť vykonaná analýza udržateľnosti jej dopadu. Na označovanie udržateľnosti Komisia navrhuje tieto možnosti:

- možnosť 0: zachovať súčasnú situáciu
- možnosť 1: dobrovoľné pokyny Komisie doprevádzané dobrovoľnou iniciatívou
- možnosť 2: vytvorenie opatrenia udržateľnosti v niektorých sektoroch
- možnosť 3: dobrovoľné označenie EÚ pre všetky produkty, vrátane dovážaných alebo len pre produkty s vyššou udržateľnosťou
- možnosť 4: povinné označovanie na úrovni EÚ, buď len produkty z EÚ alebo aj dovážané

Čo sa týka verejných zákaziek na potraviny, Komisia navrhuje nasledovné možnosti:

- možnosť 0: zachovať aktuálne pokyny pri zadávaní verejných zákaziek

- možnosť 1: rozšíriť pokyny k udržateľnosti, pre členské štáty by boli dobrovoľné
- možnosť 2: vytvoriť pravidlá EÚ na zadávanie verejných zákaziek, ktorým by sa členské štáty prispôsobili
- možnosť 3: vytvorenie záväzných všeobecných a špecifických požiadaviek EÚ na zadávanie verejných zákaziek

Návrh pozície C-C nepreferuje žiadnu z navrhovaných možností, ale zdôrazňuje nutnosť prijatia jasných a presných definícií, inkluzívny prístup pri metódach produkcie, žiada zaistenie bezpečnosti potravín, zohľadnenie obchodných aspektov a dodatočných nákladov a ich spravodlivé rozloženie, prijatie trhovo orientovaného prístupu.

Sekretariát počas týždňa predloží konečný návrh svojho stanoviska členským organizáciám na konzultáciu. Termín na zaslanie pripomienok je 23. 5. 2022

Aktualizované informácie ohľadom právne záväzných cieľov členských štátov na zníženie plytvania potravinami

Tento bod prezentoval Martin Bowman z neziskovej organizácie Feedback. (Celá prezentácia je v samostatnej prílohe k zápisu v českom jazyku.) Zdôraznil dôležitosť tejto témy, pretože podľa posledných údajov je celosvetovo 40 % potravín vyhodnených alebo inak vyplytvaných. Toto množstvo je rovnako zodpovedné za 8-10 % všetkých emisií antropogénnych skleníkových plynov. Európska komisia preto v rámci stratégie F2F prijala iniciatívu na zníženie potravinového odpadu a v 3. štvrtroku 2022 by mala vyhlásiť verejnú konzultáciu k návrhu právne záväzných cieľov na zníženie potravinového odpadu. Ďalej menoval dôvody, prečo vzniká potravinový odpad pri prvovýrobe a že za to nemôžu poľnohospodári, ale rôzne predpisy, normy a politiky. Upozornil, že napr. v UK musia poľnohospodári vyhodiť 25 % svojej produkcie mrkvy, pretože nespĺňa požiadavky na tvar/vzhľad. Ďalším problémom sú nekalé obchodné praktiky reťazcov, ktoré odmietajú produkciu kvôli kozmetickým chybám v snahe dosiahnuť nižšiu cenu alebo na odôvodnenie prechodu k lacnejšiemu dodávateľovi. Problémom je aj nadprodukcia, ktorá vedie k väčšej volatilitě cien. Poľnohospodári sú však viazaní zmluvami a pokiaľ nedodajú zazmluvnené množstvo, hrozí im pokuta alebo strata kontraktu. Poľnohospodárom by preto mohlo pomôcť meranie a reportovanie potravinového odpadu.

Diskusia:

IT reprezentant vyjadril svoje obavy, pretože produkty musia plniť určité štandardy, aby ich spotrebitelia akceptovali. Upozornil aj na aktuálne vysoké produkčné náklady.

RO reprezentant uviedol, že pokiaľ je problémom nadprodukcia, treba mať k dispozícii mechanizmy na skladovanie produkcie. Takisto podľa neho vedú k plytvaniu aj rôzne propagačné akcie obchodníkov formou 1+1 zdarma.

Sekretariát bližšie prezentoval iniciatívu Komisie, ktorá už zverejnila aj počiatočné posúdenie dopadov a ku ktorému už sekretariát zaslal svoju spätnú väzbu. V odpovedi odporúča, aby sa ciele týkali len maloobchodníkov a spotrebiteľov (nie prvovýrobcov), čo je ovšem nereálne. Ďalej by predvoleným rokom nemal byť rok 2020, ale 2014 alebo 2015 a ciele by mali byť pre všetky štáty rovnaké a vyjadrené v percentách, nie absolútnych číslach. Sekretariát odporučil prediskutovať, ako by bolo možné zahrnúť ciele zníženia plytvania potravinami a dokonca meranie strát potravín v prospech poľnohospodárov. Aktuálne nepozbierané plodiny a plodiny určené na výrobu energie nie sú posudzované ako potravinový odpad, otázkou je, či je vhodné žiadať zmenu. Preto vyzvala členské

organizácie na prediskutovanie a zaslanie návrhov sekretariátu (cca 2-3 týždne).

Diskusia o koncepte ultraspracovaných potravín vo vzťahu k debate o názvosloví a NutriScore

Sekretariát v súvislosti s prebiehajúcou revíziou pravidiel o informáciách poskytovaných spotrebiteľom a súčasne s veľkým rozvojom rastlinných alternatív k tradičným mäsovým výrobkom, zvažuje nájdenie vhodných argumentov proti. Sekretariát upozornil, že ako NutriScore, tak rastlinné náhrady silne presadzujú veľké potravinárske spoločnosti Nestlé a Unilever, ktoré produkujú ultraspracované potraviny, vrátane rastlinných náhrad. Možným argumentom proti rastlinným náhradám je fakt, že ide o ultraspracované potraviny. Preto sekretariát od členských organizácií zisťoval, či (ne)súhlasia s použitím tohto argumentu.

Diskusia:

FR reprezentantka upozornila, že mäso, ktoré je spracované minimálne, má horšie hodnotenie v NutriScore ako Coca-Cola. Neodporučila však argumentovať proti spracovaným potravinám, mohlo by to ohroziť živočíšnu produkciu. Upozornila aj na to, že problémom nie je samotný produkt, ale údaje o jeho spotrebe.

Sekretariát na záver diskusie uviedol, že argument proti ultraspracovaným potravinám nebude použitý.

Aktuálny stav revízie nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

Toto nariadenie stanovuje povinnosť poskytnúť spotrebiteľovi informácie o zozname zložiek a nutričné údaje a Komisia teraz pristúpila k jeho revízii. Komisia predtým zjavne presadzovala systém NutriScore, aktuálne jej smerovanie nie je príliš známe. Komisia tiež zváži, či navrhne rozšíriť povinné označenie pôvodu alebo proveniencie na niektoré produkty či jeho zložky.

Pozícia C-C je za povinné označovanie pôvodu minimálne na úrovni EÚ/mimo EÚ, pričom bude na odvetvových pracovných skupinách C-C, aby rozhodli, či si (ne)želajú prijať vyššiu úroveň povinného označovania pôvodu relevantných výrobkov. Súčasťou revízie pravidiel nariadenia o poskytovaní informácií spotrebiteľom je revízia pravidiel, týkajúca sa vyznačovania údaju „minimálna trvanlivosť do“/„spotrebujte do“. V tomto ohľade nedošlo k žiadnemu zásadnejšiemu vývoju, Komisia pravdepodobne zachová oba údaje s tým, že sa bude usilovať o ich lepšie vysvetlenie spotrebiteľom.

Aktualizované informácie o európskom pláne boja proti rakovine (BECA)

Sekretariát referoval o správe zvláštneho výboru Parlamentu pre boj proti rakovine (BECA), ktorú výbor schválil 9. 12. 2021 a ktorá zahŕňala aj problematické časti. Hlasovanie pléna Parlamentu o správe prebehlo 16. 2. 2022. Podľa sekretariátu sa podarilo dosiahnuť, aby už neboli predložené negatívne pozmeňovacie návrhy, týkajúce sa propagačnej politiky EÚ a dopad na alkoholické nápoje je veľmi obmedzený. Vzhľadom na okolnosti ide o veľmi dobrý výsledok.